

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Izšel dnevno razen nedelj in praznikov.

THE LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO
JUL 11 1928

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in tiskovnica
3837 E. Lawrence Ave.
Office of Publication
3837 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO XXII

Cena lista
je \$4.00

Registered as second-class matter January 22, 1926, at the postoffice at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 10. julija (July 10), 1928.

Subscription \$4.00
Yearly

STEV.—NUMBER 100

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1928

373 ameriških rudarjev smrtno ponesrečilo v maju

Zrve starih eksplozij znesejo 230. Letos je bilo ubitih že 988 rudarjev v ameriških premogovnikih.

Chicago, Ill. — Delo v premogovnikih ni piknik, pa tudi ne zabava. V vseh kotih premogovnika preži smrtna nevarnost na rudarje v trenutku, ko so izginili v žrelu premogovnika. Zvezni rudniški statistični biro poroča, da je mesecu maju ponesrečilo 323 rudarjev v premogovnikih mehkega premoga, v premogovnikih trdega premoga pa petdeset, skupaj 373. Odmevek na milijon ton nakopane premoga v tem mesecu znesel 8.24 mrtvih rudarjev, medtem ko je znesel v letu 1927 ravno v tem mesecu le 4.39. V tem mesecu je bilo omenjenega leta ubitih le 186 rudarjev, dasiravno v množini nakopane premoga ni velike razlike. Letos je bilo v mesecu maju nakopane premoga 44,748,000 ton, lani v mesecu maju pa 43,397,000 ton. Število smrtnih nesreč je letos v mesecu maju zaradi tega tako veliko, ker so se dogodile štiri eksplozije, pri katerih je izgubilo življenje 230 rudarjev.

Poročilo rudniškega biroja nam pove, da je v prvih pet mesecih tega leta izgubilo življenje v premogovnikih 988 rudarjev. Štiri velike nesreče, pri katerih je izgubilo največje število rudarjev svoje življenje, so se dogodile v neunijskih premogovnikih.

Zadnjih, ko je v predsodkih vzgojeni Črnogorec streljal v jugoslovanske eksplozivce in ubil dva poslanca, štiri pa ranil, so nekateri lani vihlali nos in pisali glejte, kako sirovi in neotesani so ljudje na Balkanu. Črnogorec je bil izzvan ob blaženega hujšaka, ki je imel posebno veselje, da je druge ljudi obkledal z najgršimi imeni in prijmi, in je ravnal v razburjenem razpoloženju.

V štirih nezgodah v mesecu maju, je pa bilo ubitih kar 230 rudarjev zaradi hladnokrvnega ravnanja lastnikov in želje po večjem profitu. Ali to ni bil umor? Seveda je bil, razlika je ta, da nista bila samo dva umorjena, ampak maliku Profitu jih je bilo žrtvovanih kar 230. "Ne sodite, da ne bodete sojeni, je dejal že Krist skoraj pred dva tisoč leti, ko je kot dober opazovalec tedanje človeške družbe spoznal, da se ves tednji poznani svet peha za dobičkom, kot se vrtil v peha danes. In če je že treba soditi, je veliko bolj stroge obsodbe vredni morilec, ki mori iz dobičkalnosti, kot oni, ki mori v hipnem razburjenju in se ne zaveda, kaj dela.

FARME ENEGA SAMEGA OKRAJA SO PADLE ZA VEČ MILIJONOV DOLARJEV.

To se je zgodilo po vojni.

Galesburg, Ill. — Okrajni farmerski biro poroča, da se je vrednost farm v okraju Knox znižala po vojni za \$32,000,000.

Nemci vzeli rekord Italijanom.

Dessau, Nemčija, 9. jul. — Nemška letalca Ritzler in Zimmermann sta dosegla najvišji rekord vztrajnosti, ko sta bila v zraku 65 ur in 21 minut. Prejšnji rekord sta imela Italijana Ferrarin in Del Prete: 58 ur in 34 minut.

Heflin adaj republikanec.

Sheldon, Iowa. — Senator Tom Heflin, znani kukluksar iz Alabame, je dejal v nedeljo tukaj na shodu, da bo demokratska stranka v jeseni poražena in Hoover bo izvoljen predsednikom z večino deset milijonov glasov.

Ploteninarska tvrdka v Kenoshi popušča

Pričela je konferirati z zastopniki organiziranih izprti pleninarov delavcev.

Kenosha, Wis. — Allen A. kompanija je spoznala, da izgubiva trg zaradi slabega stavkokaškega produkta. Njene svilnate nogavice ne gredo tako na trg izpod rok, kot so šle, dokler so delali v njeni tovarni organizirani pleninarov delavci, ki jih je kompanija izprla, ker se niso hoteli podvreči kompanijski diktaturi. Kompanija je zdaj pričela konferirati z zastopniki izprti delavcev. Delavci niso zahtevali povišanja meze, ampak samo priznanje unije in da se odpravi delo pri dveh strojih.

Kompanijska "openšarska politika je povzročila v Kenoshi veliko razburjenje, ker je imortalna pobojske stavkokaže in je dala prenočišče prostitutkam v tovarni, v kateri so prenočevali tudi stavkokaži. Kompanija ima precej tesne stike z 'openšarsko' Nash Motor kompanijo, ki ima glavno besedo v Kenoshi. Boj, ki ga je izzvala kompanija z unijo, je povzročil, da se je javno mnenje v Kenoshi obrnilo na stran stavkarjev.

Subaške stranke ne be

Demokrat je sklicujejo konferenco.

Knoxville, N. C., 9. jul. — Z ustanovitvijo subaške stranke, s katero so grozili "suhi" demokratje v južnih državah, ko je bil nominiran Al Smith predsedniškim kandidatom na konvenciji v Houstonu, Tex., ne bo nič. Tako izjavljata James Cannon, škof episkopalne cerkve na jugu, in dr. Arthur J. Barton, baptistovski pridigar v Atlanti, Ga. Ta dva sklicujeta konferenco demokratov za dne 19. julija v to mesto.

Na tej konferenci se ne bo razpravljalo o ustanovitvi nove stranke, kot se je prvotno nameravalo, temveč se bo delalo na to, da se ohrani enotnost in ideale južnih demokratov.

Cilj konference je, nominirati subaške kandidate za kongresne in v državno zakonodajo, ki bodo delali ovire "mokremu" predsedniškemu kandidatu.

Na konferenco so povabljeni le znani suhači, da izdelajo program in sestavijo načrt za uspešen boj proti "mokračem" v demokratski stranki. Na predvečer konference 18. julija se vrši v tem mestu javen shod v svrhu, da se ljudstvo opozori na nevarnost, katere prihaja s tamnitskega dvorca.

LETALSKE NESREČE.

Pekin, Ill., 9. jul. — Charles Robinson, trgovski letalec, in njegov nečak sta se včeraj ubila, ko sta padla z višine šeststo čevljev na zemljo. Robinsonov nečak je bil prvič v zraku in njegova stric ga je učil, kako se opirata letalo. Pri nesreči je bila Robinsonova zaročenka, s katero se je imel poročiti danes.

Spring Lake, N. J. — Mary Jobling in C. P. McCormick sta se v nedeljo ubila, ko je letalo, v katerem sta bila potnika, v repnem vrtincu treščilo na zemljo v bližini tega mesta. Pilot Archer J. Sakl je bil ranjen, toda zdravniki upajo, da okrevata.

Whittier, Cal. — Poskusni zlet z doma narejenim aeroplanom je zahteval dve žrtvi v nedeljo popoldne. Ubila sta se Howard Blanchard in Paul Hammer, ko sta se zaletela z letalom v grupo dreves.

Kaznjenci ne bodo več delali v alabamskih rovin

Stara barbarska navada je odpravljena. — Dvajset let je trajal boj za odpravo tega preostanka.

Montgomery, Ala. — Stara barbarska navada, po kateri so oddajali kaznjence v najem privatnim podjetnikom, da so zanje garali v premogovnikih, je zdaj odpravljena. Od leta 1915 se je skoraj vsako leto vrtil boj v legislaturi za odpravo te sramotne pege, ki je spominjala na telesno sužnost. Med prebivalci so krožile strašne povesti o ravnanju s kaznjenci, ki so bili izročeni privatnim podjetnikom, da so iz njih iztisili toliko dobička, kolikor so ga mogli. Pred nekaj leti je država uvedla preiskavo o obtožbah in ta preiskava je dognala, da so bili nekateri kaznjenci tako tepeni, da so umrli pod udarci.

Governor Bibb Graves je obljubil, da odpravi oddajanje kaznjencev v najem privatnim podjetnikom. Kmalu na to so se belopoltni kaznjenci vrnili v kaznilnice. Osem sto zamorskih kaznjencev, ki so delali za premogovniške družbe, je pa ostalo v premogovnikih. Šele minoli teden so te nearečnike pobrali iz premogovnikov in jih vrnili v kaznilnice. Neki zamorec je rekel ob tej priliki, ko so ga obvestili, da ne bo delal več v premogovniku: "Gospodar, nisem več suženj."

Ta preprost odgovor pove več kot debele knjige. S kaznjenci so ravnali kot s sužnji ob času telesne sužnosti in to v dvajsetem stoletju, v dobi letal in elektrike in čudnih strojev za nametanje delavne človeške moči.

Rockefeller dal milijon dolarjev katoličanom

Oljni kralj podpi katoliško šolo z masno vaoto.

Tarrytown, N. Y. — John D. Rockefeller Jr. je poklonil katoliškemu kolegiju v Pocantico Hillsu milijon dolarjev.

To je največje darilo, ki ga je oljni magnat do danes dal za katoliško stvar.

BREZPOSELNOST POVZROČI LA RESOLUCIJO PROTI ZAPOSLJENJU OMOŽENIH DELAVK.

Sprejela jo je strokovna delavka in obrtna zbornica v St. Paulu.

St. Paul, Minn. — Velika brezposelnost je vplivala na zastopnike v Strokovni in delavski zbornici, tukajšnji lokalni delavski centrali, da je sprejela resolucijo proti zaposlenju omoženih delavk, ako njih možje zaslužijo toliko, da se družina prehrani. Resolucija pravi, da organizirano delavstvo v principu zahteva, da oženjeni delavci toliko zaslužijo, da dostojno preživijo svojo družino, ne da bi silili svojo ženo pomagati k zaslužku.

Predhistorične najdbe na Dunaju.

Dunaj, 9. jul. — Delavci, ki kopajo pred Ritz hotelom, so našli na bogate ostanke pradednega mesta, menda rimskega iz predkristjanske dobe. Našli so grobove z balzamiranimi in zelo dobro ohranjenimi človeškimi ostanekmi, nakitom, lončevino itd.

Slep butlegar obojen v zapor.

Brazil, Ind. — Prva slepa oseba v tej državi je bila v soboto obojena v zapor, ko je sodnik A. B. Brundage obsodil na šestmesečno ječo in petsto dolarjev globo Charles D. Head. Head je priznal, da je izdeloval in prodajal alkoholne pijače.

AVSTRALSKERUDARJEČAKAHUDBOJ

Avstralski premogovni kralj jim grozi s laporem.

Sydney, Avstralija. — Splošna ofenziva proti rudarjem je pričela po končani svetovni vojni na Anglaškem. Takrat se je nagajala velika nevarnost, ki je tičala v tej ofenzivi za rudarje v deželah, v katerih še niso bili rudarji potisnjeni popolnoma ob steno. Valiktnu svari v delavskem tisku krišem vsega sveta, ni delavstvo v tisti meri poslušalo to svari, kot bi bilo treba, da bi bila ofenziva odbita. Podjetniki na Anglaškem so zmagali. Prišla je ofenziva proti rudarjem v Ameriki. Delavsko časopisje je zopet dvignilo svoj svari glas. Odmev pa ni bil tak, kot bi moral biti od strani vsega delavstva ne glede na to, kje dela na polju ali v tovarnah ali premogovnikih. In še preden je ta boj končan, se pripravila ofenziva proti rudarjem v Avstraliji, ki je najbrž odlošena le za toliko časa, da bo boj v Ameriki dokončan.

John Brown, najbogatejši premogovni baron Avstralije, je že naznanil, da bodo moral rudarji v premogovnikih delati za tisto mezo, ki so jo prejimali leta 1914, to je pred vojno. Temu je dodal, ako pride kje do stavke, da zapre vse premogovnike, čes katere je on gospodar. Boj je torej že napovedan.

Rudarska organizacija se ni ustrašila teh groženj, ampak se je pričela takoj pripravljati proti ofenzivi.

Nov balkanski politični umor

General Protogorov, vodja macedonskih komitšev, ustreljen na ulici v Sofiji.

Sofija, Bolgarska, 9. jul. — General Protogorov, glavni vodja macedonske revolucionarne organizacije, takozvanih komitšev, je bil sredi ustrelen na eni glavnih ulic v Sofiji in med množicami ljudi. Trojica moshkih je oddala vanj salvo krogel iz revolverjev in potem pobegnili. Bolgarska vlada poskuša zaviti afero v kolikor mogoče večjo tajnost.

LA FOLLETTE GOVORI NA DELAVSKI DAN V MILWAUKEEU.

Povabil ga je Federalizirani strokovni svet v Milwaukeeju.

Milwaukee, Wis. — Zvezni senator E. M. La Follette, kandidat za ponovno izvolitev, bo glavni govornik na Delavski dan na pikniku, ki ga vprizori strokovno organizirano delavstvo. Povabil ga je Federalizirani strokovni svet.

Prekonstantna letalca ostraci-rana radi oblika pri Viljemu.

Kolin, Nemčija, 9. jul. — Kapitan Koehl in baron Huenefeld, ki sta prva preletela Atlantik z evropske strani, sta te dni obiskala bivšega kaiserja v Doornu. Ta svoj poklon Viljemu sta pa tkoj drago plačala. Ko sta prišla v Kolin, ju je mesto popolnoma ignoriralo. En sam samcat mestni uradnik ju je sprejel na kolodvoru! Letalca sta, jezna in ponižana, takoj zapustila Kolin.

Posar v šitsem skladišču.

Milwaukee, Wis. — V soboto je nastal v J. M. Riebaovem skladišču šita velik požar, ki je uničil nad sto tisoč bušljev pšenice. Škoda se ceni na pol milijona dolarjev.

Navodila za boj proti vročini

Zdravstveni komisar svetuje, kako se je treba regulirati, da se obvarujemo solnčarice.

Chicago, Ill. — Dr. Arnold H. Kegel, čikaški zdravstveni komisar, je objavil navodila, kako se je treba čuvati, da nas ne premaga neznosna vročina, ki ubija ljudi. Tukaj so pravila za odraščanje:

Jej kolikor mogoče malo in predvsem sadje in zelenjavo. Mesne jedi, posebno avinajna, povečavajo vročino v telesu. Pij samo vodo, mleko in sadne sokove.

Giblj se zmerno, ne preveč. Bodi hladen mentalno — kontroliraj svoj temperament.

Obliči se lahko; obleka naj bo ohlapna, svetla in tenka. (Blagor teneškam v teh dneh!)

Okupaj se množice kolikor je mogoče.

Pojdi v vodo ali kopalno banjo čim večkrat mogoče. Kadar plavaš, ne bodi predolgo v vodi.

Podivaj doma v senci v prostem času.

Glej, da bo eliminacija (stolica) redna. Ako začutiš kaj nenavadnega — slabost v glavi ali želodec — ne odlašaj, temveč pokliči zdravnika takoj; medtem pa pokladaj na glavo mrzle obkladke.

Navodila za otroke: Imej dojenčka v najhladnejšem kotu hiše in ne nosi ga ven na solnce. Ne hladj ga z električno pahljalo!

Odvzemi mu obleko. Najboljše je, če leži popolnoma nag.

Daj mu več vode kot po navadi, daj mu toliko vode, kolikor hoče piti, ampak voda ne sme biti nikdar ledena. Prekuhaj vodo za dete, ki še ni stare dve leti.

Okupaj ga dvakrat dnevno. Vzemi ga iz hiše le zjutraj in zvečer, nikdar ne opoldne!

Čuvaj ga pred muhami, komarji in drugim mrčesom.

Najboljša hrana za otroke je materino mleko. Vsako drugo hrano znižaj za eno tretjino ob vročih dneh.

Pazi, da bo dete imelo mir in da se ne bo razburjalo. Ne dajaj ga drugim v roke.

Ob prvem znamenju kake ne-rednosti pokliči zdravnika.

Kitajski črtajo vse krivične pogodbe

Nanking, 9. jul. — Oficialna izjava kuomintangske vlade, ki je bila izdana včeraj, se glasi, da vse pogodbe med Kitajsko in drugimi deželami, ki niso enokopravne in katere so še potekle, so ipso facto odpravljene in ne bodo več obnovljene.

Eksplozija ubila dve osebi.

La Porte, Ind., 9. jul. — Strojvodja in kurjač obojnega vika New York Central železnice sta bila včeraj ubita, ko je eksplozija parni kotel, šest milj zapadno od tega mesta. Eksplozija je vrgla strojvodjo sto čevljev v zrak in ga na mestu ubila. Kurjač je bil pa tako težko poškodovan, da je na potu v bolnišnici umrl.

Letalca okoli sveta v štirih dneh.

Omsk, 9. jul. — Američana John H. Mears in njegov pilot Charles G. Collyer, ki nameravata doseči nov rekord v potovanju okoli sveta, sta dospela v Omsk na potu preko Sibirije do Pacifika. Potovalca se poslužujeta aeroplana po suhem in po morju najbržjega parnika.

Nezakonski otroci v Parizu.

Pariz, 9. julija. — Izmed 1145 novorojenčev v Parizu, rojenih v zadnjih desetih dneh, je 237 nezakonskih. Nezakonski porodi v Franciji se tako množijo, da morajo biti kurja polt.

Kongres delavske socialistične internacionale

Kongres se vrši v Bruslju in prične dne 5. avgusta.

Bruselj, Belgija. — Eksekutiva delavske in socialistične internacionale je sklicala v imenu člena VI. ustave mednarodnega kongresa v Bruslju. Kongres prične dne 5. avgusta ob desetih popoldne in traja do 11. avgusta zvečer t. i. Eksekutiva je sestavila provizoričen dnevni red in sicer:

1. Svetovni položaj in mednarodno delavsko gibanje.
2. Militarizem in razoboroitev.
3. Kolonialni problem.
4. Povojni gospodarski položaj in gospodarska politika delavskega razreda.
5. Poročila in predlogi ženske mednarodne konference.
6. Organizacijska vprašanja delavske in socialistične internacionale.

Dne 5. avgusta se bo obdržala maana demonstracija socialistične mladine. Dne 12. avgusta o slavnosti zadružnega gibanja v Liegu, se bo obdržala velika mednarodna masna demonstracija v tem mestu.

Se pred kongresom se bo vršila ženska mednarodna konferenca in sicer dne 3. in 4. avgusta v Bruslju in v Ljudski palači. Konferenca prične dne 3. avgusta ob treh popoldne. Ta konferenca se bo pečala s sledečimi vprašanji:

1. Socialistične zahteve od političnega delavskega gibanja.
- a) za mater in otroke;
- b) za ženo v industriji;
- c) glede oskrbe bolnikov, po-hablencev, invalidov in starikov.
2. Tendence za mobiliziranje žen za vojaško službo.

Vaška žena, ki je članica stranke, pridružen delavski in socialistični internacionali, se lahko udeleži konference.

Vaška skupina, sastopajoča eno deželo (ali narodnost) bo imela toliko glasov, kolikor ima zastopnik v ženskem mednarodnem komiteju. Maksimalno število delegatov ene skupine ene dežele (ali narodnosti) je dvajset.

Ob času kongresa bo tudi razstava socialističnega tiska k stranki, ki so pridružen delavski in socialistični internacionali.

Otvoritev kongresa dne 5. avgusta se bo izvršila točno ob desetih popoldne zaradi masne demonstracije, ki se bo obdržala popoldne. Večer prvega dne kongresa se uporabi, da se raznim delegacijam raznih dežel da prilika za obdržavanje sej. Manjše delegacije lahko obdržavajo svoje seje v hotelih, v katerih so nastanjene, za večje delegacije bo pa lokalni odbor prekrbel sobo, ako bo kaj takega zahteval tajnik delegacije.

Razprave kongresa bodo javne. Izjema je le tam, ko eksekutiva odloči, da javnost velja le za strankino časopisje.

Biroj ima pravico povabiti na mednarodno konferenco zastopnike mednarodne strokovne in unijske internacionale kot bratske delegate in zastopnike drugih enakih organizacij.

Strahen boj na življenje in smrt na morju.

Santiago, Chile, 9. jul. — Okrog 300 moč je utonilo, ko se je zadnji petek zvečer razbili mornarični transportni parnik Angamos na pečinah pri Punta Chipelu ob južnem chilskem obrežju. Kolikor je do danes znano, so se rešili samo štirje mošje, ki so povedali o strašnem boju med trtumi. Mošje so se tri ure borili kot beani za rešene plovce, prostor v čolnih in za kose lesa, ki so plavali po vodi. Kapitan je izvršil samomor.

Viharen delavski shod na Anglaškem

5000 radikalnih delavcev izvišgalo MacDonalda.

Glasgow, 9. jul. — Včeraj je bila v Glasgou otvorena kampanja za obnovo in ojačanje socialističnega gibanja v delavskih strokovnih unijah na Anglaškem. Na shodu je bilo 5000 delavcev in glavni govornik je bil A. J. Cook, vodja rudarjev in voditelj levega krila delavske stranke. Cook se je med govorom tako razvel, da je jokal in bekal s odra. Kanaže, ko se je umiril, se je vrnil na oder in spelpiral na poslušalce, naj ignorirajo vsak osebni boj, kajti to ni boj oseb, temveč načel. Ko je prejel imenoval MacDonalda, je množica beano švigala in vpila: "Judež, izdajalec!"

Nobilovi letalci na ledu umirajo

Dva sta se izgubila in ostalim so ure šteto. Se en radišelj izgini.

Paris, 9. jul. — Danes je prišla vest s Spiebergov, "Le Matinu," da je Natalie Ceccioni, inženir Nobilove polarne ekspedicije, umrla za ranami, ki jih je dobil pri padcu s grakoplova "Italije" dne 24. maja. Ceccioni je bil rešen s Nobilom vred pred več tedni.

Oslo, 8. jul. — Človeški Nobilovih moči, ki se še vedno nahaja na ledeni plošči, plavajoči po arktičnem morju severno od Spiebergov, je začela umirati. Kapitan Veglieri je mrtve. Tako poroča švedski radijski letalec Lundborg, ki je tudi jetnik na ploči s Italijani vred. Drugi trije, premraženi in izstradani, še komaj vise na nitki življenja.

Druge vest se glasi, da se je izgubil kapitan Sora, vodja partije alpinistov, ki so se podali peš po ledenih ploščah v upanju, da najdejo ono trojico Italijanov, ki se je ločila od ostalih prvi dan katastrofe. Sora se je ločil od svoje skupine še pred enim tednom in zaman ga iščejo. Najbrž je padel s ploče in utonil.

MEZDA NEUNIJSKIH RUDARJEV ZOPET ENIZANA.

Zasluzili bodo le še po \$3.60 na dan.

Pittsburgh, Pa. — Frick U. S. Steel korporacija lastuje premogovnike v jugozapadnem delu Pennsylvanije. Kompanija je rudarjem zopet znižala mezo za enajst odstotkov. Premogovniki so neunijski. Rudarski delavci bodo v teh premogovnikih zdaj zaslužili le po \$3.05 in \$3.60 na dan. Unijska meza je \$7.50 na dan. Iz tega dejstva lahko vsak spozna, zakaj se unijski rudarji bojujejo.

Okostje živega aeroplana.

Washington, D. C. — Vodstvo Smithsonian muzeja sedaj naznanja, da je dobilo okostje grigantične leteče kučarice iz mezozične dobe, katere velikost z razpetimi krili je bila enaka modernemu aeroplanu. Tako velikega specimena te vrste znano še ni poznala. Okostje velikanca so izkopali na obrežju Oregona.

Mussolinijevi ministri odhajajo.

Rim, 9. jul. — Finančni minister, grof Volpi in minister prosvete, Pietro Fedele, sta podala ostavko. Mussolini je imenoval na njuno mesto senatorja Mussolinija in Giuseppe Beluzza.

PROSVETA

Vojščaslon sprojem močnikov v Zagrebu

O Bolgariji in Bolgarih

Prosveta, 22. junija.

Nepregledna množica naroda, broječa nad 50.000 oseb, se je danes zbrala na prostoru od Seljaškega doma do Državnega kolodvora in privedla obema žrtvama, padlim v narodni skupščini, veličasten sprejem, kakršnega ne pomeni hrvaška metropola. Na peronu so se zbrali predstavniki nešteti korporacij iz raznih krajev, vseh političnih strank in mnogobrojnih društev. Štiri seljaška pevka društva so se postavila na peronu s svojimi prapori. Občinski zastopi so bili navzoči v velikem številu s podžupanom Mayerjem na čelu. Bilo je navzoče tudi Sokolstvo, peš in na konjih, veliko število zagrebških delavstva z železničarsko godo in številne skupine, seljakov iz bližnje in daljnj zagrebške okolice.

Ko je beograjski brzojavnik s polurno zamudo ob 8.40 privozil na glavni kolodvor, je godba zagralske hrvaške himne, a Sokoli so z golimi sabljami izkazali čast obema pokojnikoma. V vagonu pred onim, v katerem sta se nahajali krsti, so se pripeljali iz Beograda številni narodni poslanci KDK.

— Slava žrtvam! — so na peronu zazirali klic, pa kmalu zopet onemeli, da se je čulo samo bolešno ihtenje. Mnogi so zaključili na glas. Globoko sočutje sta vzbujali obe žalostni vdovi, a najprej je bil prizor, ko so začeli lhteti otroci pokojnega Pavla Radiča. Ko so odprli vagon, v katerem sta se sredi cvetja nahajali krsti, je prešinila vse prisotne bridkost. Najprej so iz vagona izločili krsto dr. Basarička. Po blagoslovitvi, ki jo je opravil župnik dr. Svetozar Rittig ob asistenci dveh duhovnikov, je v največji tišini stopil pred krsti poslanec Matičić in v preprostem ganljivem govoru kot očividec prizor v Narodni skupščini pozdravil oba mučenika. Z izbranimi besedami, ki so neprestano izvajale solze v očih, sta nato dr. Sol in imenu zagrebških organizacij HSS in dr. Ivan Juriša v imenu zagrebške SDS izrekli pokojnima žalni pozdrav ob povratku v domače mesto.

Nato se je pred glavnim kolodvorom formiral ogromen sprevod. Obe krsti so nosili kmetje, obdani od častnih straž akademikov in Sokolov z golimi sabljami. Okrog 10. ure je ta veličanska povorka dospela pred Seljaški dom, a katerega sta tužno vihrali dve črni zastavi in med njima hrvaška trobojka, ovita s črnim florom. Pred vhodom v palačo je dr. Rittig z asistenco še enkrat blagoslovil krsti, kakor je podpredsednik HSS posl. Predavec z balkona izpregovoril veliko posmrtnico. — Sredi Predavčevega govora je domala prišlo do velike nesreče, ker se je ogromna množica, ki se je vedno nahajala v neprestani nervoznosti radi dogodkov zadnjih dni in krvavih noči, po malem naporazumu splašala in se začela razbežavati. Hitri, energični intervenciji poslancev in pomirjalnim klicem g. Predavca z balkona pa je uspelo množico zopet pomiriti, da je do kraja poslušala govor in ga spremljala z vzkliki: "Slava Pavlu Radiču! Slava dr. Basaričku! Slava mučenikom!" Končno je govornik provalil narod, naj v tem tužnem svačenem trenutku vzdrži red in mir in naj se polagoma razide, da ne pride do novih nepotrebnih, s malenkostmi povzročenih incidentov.

Izpred vhoda so seljaki prenesli obe krsti v veliko, črno opremljeno dvorano Seljaškega doma, kjer so ju položili na visoki katafalk in obdali s številnimi venci. Pri katafalki se mejnajo častne straže seljakov, akademikov in Sokolov ter članic školskih društev. Ves dan prihajajo nepregledne množice krogov krsti obeh mučenikov.

Strelna ubila dečka.

Gillespie, III., 9. jul. — Robert Powers, star 7 let, je bil včeraj ubit od strele, ko je teklet proti svojemu domu, ko je privržala nevihta.

Moč kapitalizma narašča, pa naj ga imenujemo mednarodni kapitalizem ali pa imperijalizem. Bogastvo vsega sveta se steka v rokah vedno manjše skupine neizmerno bogatih ljudi. Pred svetovno vojno je bila Amerika del evropske kolonije, ako gledamo nanjo z vidika, da je morala plačevati evropskim kronanim in nekronanim kapitalistom tribut. Pred svetovno vojno vidimo, da so imeli evropski kapitalisti, lordi in kronani vladarji naloženega precej denarja v ameriških podjetjih. Med temi je bil celo nemški kaiser. Po vojni se je stvar izpremenila. Ogromni vojni profiti so obogatili ameriške špekulante. Pred vojno je šel največji delež profitov na Angleško, približno okoli štiri milijarde vrednostnih papirjev so bile v rokah britanskih kapitalistov, kronanim in nekronanim, z visoko donečimi naslovi in brez naslovov, krčenih in nekrčenih.

Zdaj ima stvar drugo lice. Ameriški kapitalisti lastujejo veliko evropskih vrednostnih papirjev.

Pred vojno niso evropski delavci prejeli nobenega deleža od profitov, ki so jih prejeli evropski kapitalisti od ameriških vrednostnih papirjev, zdaj pa ne dobe beliča ameriški delavci od evropskih vrednostnih papirjev, ki jih lastujejo ameriški kapitalisti.

Pred vojno so bili ameriški delavci bolj priganjeni v podjetjih kot evropski, da so več producirali, kot evropski, sedaj pa tudi.

Za delavce se ni nič izpremenilo na boljše. Ostali so reveži v Evropi in v Ameriki. Denar v Evropi pravijo ni dosti vreden, pa tudi v Ameriki kupi delavec za dolar danes toliko, kolikor je kupil za 67 centov pred vojno. Plača se je na papirju povišala povsod v Evropi in Ameriki. V Evropi prejme delavec veliko več frankov, dinarjev, lir in šilingov ali rubljev koncem tedna, v Ameriki pa dolarjev, kot pred vojno, kupi pa zanje manj produktov, kot jih je kupil za svoj tedenski zaslužek pred vojno.

Zadnje poročilo o ameriških dolarjih, naloženih v tujemstvu govori, da je \$5,200,000,000 naloženih v latinski Ameriki, \$4,300,000,000 v Evropi, \$3,900,000,000 v Kanadi, \$700,000,000 v Kitaju, Japonski in na Filipinih in \$400,000,000 v raznih krajih sveta.

Zdaj bi bilo dobro, da bi imeli natančno poročilo, koliko denarja imajo naloženega kapitalisti drugih držav v tujemskih deželah. Ako bi imeli te številke, tedaj bi bil jasno dokazan mednarodni karakter kapitalizma. Kapitalisti vseh narodov vlagajo denar tam v podjetja, kjer se jim nudi prilika, da ga nalože in kjer upajo imeti od naloženega denarja velike dobičke.

V začetku je ameriški dolar v rokah ameriških kapitalistov rešil ameriški kapitalizem pred bankrotom, zdaj jim pomaga ustvarjati svoj lasten kapital na ta način, da še bolj izkorišča svoje domače delavce, da plačajo obresti, kar pa preostane od obratnih stroškov in plačilu obresti, pa naloži v novih podjetjih doma ali pa v tujemstvu. Izkoriščana povsod sta le industrijski delavci in poljedelci, kajti le na račun teh dveh se plačujejo obresti, obratni stroški in ustvarja nov kapital, ki služi zopet za podjarmljenje delavnega ljudstva ne glede na narodnost, vero, polit in spol.

Kapitalizem je bil mednarodni pred vojno in ostal je mednarodni še danes.

Boj proti kapitalizmu mora biti mednarodno organiziran, da je uspešen. Zagovorniki in podporniki kapitalizma skušajo to preprečiti s pocepljenjem delavnega ljudstva in sicer na ta način, kot pred vojno. Pred vojno je orodje kapitalizma širilo narodno sovraštvo in širi ga tudi vojna, da delavno ljudstvo ne spozna mednarodnega značaja kapitalizma. Naloga socialistov je, da uče delavno ljudstvo vseh narodov na svetu spoznavati ta mednarodni karakter kapitalizma in mu izbijajo iz rok njegove orodje — narodno sovraštvo, ki je velika coka na poti za strmoglavljenje kapitalističnega sistema blagovne produkcije in distribucije.

Prosveta, 22. junija.

Nepregledna množica naroda, broječa nad 50.000 oseb, se je danes zbrala na prostoru od Seljaškega doma do Državnega kolodvora in privedla obema žrtvama, padlim v narodni skupščini, veličasten sprejem, kakršnega ne pomeni hrvaška metropola. Na peronu so se zbrali predstavniki nešteti korporacij iz raznih krajev, vseh političnih strank in mnogobrojnih društev. Štiri seljaška pevka društva so se postavila na peronu s svojimi prapori. Občinski zastopi so bili navzoči v velikem številu s podžupanom Mayerjem na čelu. Bilo je navzoče tudi Sokolstvo, peš in na konjih, veliko število zagrebških delavstva z železničarsko godo in številne skupine, seljakov iz bližnje in daljnj zagrebške okolice.

Ko je beograjski brzojavnik s polurno zamudo ob 8.40 privozil na glavni kolodvor, je godba zagralske hrvaške himne, a Sokoli so z golimi sabljami izkazali čast obema pokojnikoma. V vagonu pred onim, v katerem sta se nahajali krsti, so se pripeljali iz Beograda številni narodni poslanci KDK.

— Slava žrtvam! — so na peronu zazirali klic, pa kmalu zopet onemeli, da se je čulo samo bolešno ihtenje. Mnogi so zaključili na glas. Globoko sočutje sta vzbujali obe žalostni vdovi, a najprej je bil prizor, ko so začeli lhteti otroci pokojnega Pavla Radiča. Ko so odprli vagon, v katerem sta se sredi cvetja nahajali krsti, je prešinila vse prisotne bridkost. Najprej so iz vagona izločili krsto dr. Basarička. Po blagoslovitvi, ki jo je opravil župnik dr. Svetozar Rittig ob asistenci dveh duhovnikov, je v največji tišini stopil pred krsti poslanec Matičić in v preprostem ganljivem govoru kot očividec prizor v Narodni skupščini pozdravil oba mučenika. Z izbranimi besedami, ki so neprestano izvajale solze v očih, sta nato dr. Sol in imenu zagrebških organizacij HSS in dr. Ivan Juriša v imenu zagrebške SDS izrekli pokojnima žalni pozdrav ob povratku v domače mesto.

Nato se je pred glavnim kolodvorom formiral ogromen sprevod. Obe krsti so nosili kmetje, obdani od častnih straž akademikov in Sokolov z golimi sabljami. Okrog 10. ure je ta veličanska povorka dospela pred Seljaški dom, a katerega sta tužno vihrali dve črni zastavi in med njima hrvaška trobojka, ovita s črnim florom. Pred vhodom v palačo je dr. Rittig z asistenco še enkrat blagoslovil krsti, kakor je podpredsednik HSS posl. Predavec z balkona izpregovoril veliko posmrtnico. — Sredi Predavčevega govora je domala prišlo do velike nesreče, ker se je ogromna množica, ki se je vedno nahajala v neprestani nervoznosti radi dogodkov zadnjih dni in krvavih noči, po malem naporazumu splašala in se začela razbežavati. Hitri, energični intervenciji poslancev in pomirjalnim klicem g. Predavca z balkona pa je uspelo množico zopet pomiriti, da je do kraja poslušala govor in ga spremljala z vzkliki: "Slava Pavlu Radiču! Slava dr. Basaričku! Slava mučenikom!" Končno je govornik provalil narod, naj v tem tužnem svačenem trenutku vzdrži red in mir in naj se polagoma razide, da ne pride do novih nepotrebnih, s malenkostmi povzročenih incidentov.

Izpred vhoda so seljaki prenesli obe krsti v veliko, črno opremljeno dvorano Seljaškega doma, kjer so ju položili na visoki katafalk in obdali s številnimi venci. Pri katafalki se mejnajo častne straže seljakov, akademikov in Sokolov ter članic školskih društev. Ves dan prihajajo nepregledne množice krogov krsti obeh mučenikov.

Strelna ubila dečka.

Gillespie, III., 9. jul. — Robert Powers, star 7 let, je bil včeraj ubit od strele, ko je teklet proti svojemu domu, ko je privržala nevihta.

Moč kapitalizma narašča, pa naj ga imenujemo mednarodni kapitalizem ali pa imperijalizem. Bogastvo vsega sveta se steka v rokah vedno manjše skupine neizmerno bogatih ljudi. Pred svetovno vojno je bila Amerika del evropske kolonije, ako gledamo nanjo z vidika, da je morala plačevati evropskim kronanim in nekronanim kapitalistom tribut. Pred svetovno vojno vidimo, da so imeli evropski kapitalisti, lordi in kronani vladarji naloženega precej denarja v ameriških podjetjih. Med temi je bil celo nemški kaiser. Po vojni se je stvar izpremenila. Ogromni vojni profiti so obogatili ameriške špekulante. Pred vojno je šel največji delež profitov na Angleško, približno okoli štiri milijarde vrednostnih papirjev so bile v rokah britanskih kapitalistov, kronanim in nekronanim, z visoko donečimi naslovi in brez naslovov, krčenih in nekrčenih.

Zdaj ima stvar drugo lice. Ameriški kapitalisti lastujejo veliko evropskih vrednostnih papirjev.

Pred vojno niso evropski delavci prejeli nobenega deleža od profitov, ki so jih prejeli evropski kapitalisti od ameriških vrednostnih papirjev, zdaj pa ne dobe beliča ameriški delavci od evropskih vrednostnih papirjev, ki jih lastujejo ameriški kapitalisti.

Pred vojno so bili ameriški delavci bolj priganjeni v podjetjih kot evropski, da so več producirali, kot evropski, sedaj pa tudi.

Za delavce se ni nič izpremenilo na boljše. Ostali so reveži v Evropi in v Ameriki. Denar v Evropi pravijo ni dosti vreden, pa tudi v Ameriki kupi delavec za dolar danes toliko, kolikor je kupil za 67 centov pred vojno. Plača se je na papirju povišala povsod v Evropi in Ameriki. V Evropi prejme delavec veliko več frankov, dinarjev, lir in šilingov ali rubljev koncem tedna, v Ameriki pa dolarjev, kot pred vojno, kupi pa zanje manj produktov, kot jih je kupil za svoj tedenski zaslužek pred vojno.

Zadnje poročilo o ameriških dolarjih, naloženih v tujemstvu govori, da je \$5,200,000,000 naloženih v latinski Ameriki, \$4,300,000,000 v Evropi, \$3,900,000,000 v Kanadi, \$700,000,000 v Kitaju, Japonski in na Filipinih in \$400,000,000 v raznih krajih sveta.

Zdaj bi bilo dobro, da bi imeli natančno poročilo, koliko denarja imajo naloženega kapitalisti drugih držav v tujemskih deželah. Ako bi imeli te številke, tedaj bi bil jasno dokazan mednarodni karakter kapitalizma. Kapitalisti vseh narodov vlagajo denar tam v podjetja, kjer se jim nudi prilika, da ga nalože in kjer upajo imeti od naloženega denarja velike dobičke.

V začetku je ameriški dolar v rokah ameriških kapitalistov rešil ameriški kapitalizem pred bankrotom, zdaj jim pomaga ustvarjati svoj lasten kapital na ta način, da še bolj izkorišča svoje domače delavce, da plačajo obresti, kar pa preostane od obratnih stroškov in plačilu obresti, pa naloži v novih podjetjih doma ali pa v tujemstvu. Izkoriščana povsod sta le industrijski delavci in poljedelci, kajti le na račun teh dveh se plačujejo obresti, obratni stroški in ustvarja nov kapital, ki služi zopet za podjarmljenje delavnega ljudstva ne glede na narodnost, vero, polit in spol.

Kapitalizem je bil mednarodni pred vojno in ostal je mednarodni še danes.

Boj proti kapitalizmu mora biti mednarodno organiziran, da je uspešen. Zagovorniki in podporniki kapitalizma skušajo to preprečiti s pocepljenjem delavnega ljudstva in sicer na ta način, kot pred vojno. Pred vojno je orodje kapitalizma širilo narodno sovraštvo in širi ga tudi vojna, da delavno ljudstvo ne spozna mednarodnega značaja kapitalizma. Naloga socialistov je, da uče delavno ljudstvo vseh narodov na svetu spoznavati ta mednarodni karakter kapitalizma in mu izbijajo iz rok njegove orodje — narodno sovraštvo, ki je velika coka na poti za strmoglavljenje kapitalističnega sistema blagovne produkcije in distribucije.

Prosveta, 22. junija.

Nepregledna množica naroda, broječa nad 50.000 oseb, se je danes zbrala na prostoru od Seljaškega doma do Državnega kolodvora in privedla obema žrtvama, padlim v narodni skupščini, veličasten sprejem, kakršnega ne pomeni hrvaška metropola. Na peronu so se zbrali predstavniki nešteti korporacij iz raznih krajev, vseh političnih strank in mnogobrojnih društev. Štiri seljaška pevka društva so se postavila na peronu s svojimi prapori. Občinski zastopi so bili navzoči v velikem številu s podžupanom Mayerjem na čelu. Bilo je navzoče tudi Sokolstvo, peš in na konjih, veliko število zagrebških delavstva z železničarsko godo in številne skupine, seljakov iz bližnje in daljnj zagrebške okolice.

Ko je beograjski brzojavnik s polurno zamudo ob 8.40 privozil na glavni kolodvor, je godba zagralske hrvaške himne, a Sokoli so z golimi sabljami izkazali čast obema pokojnikoma. V vagonu pred onim, v katerem sta se nahajali krsti, so se pripeljali iz Beograda številni narodni poslanci KDK.

— Slava žrtvam! — so na peronu zazirali klic, pa kmalu zopet onemeli, da se je čulo samo bolešno ihtenje. Mnogi so zaključili na glas. Globoko sočutje sta vzbujali obe žalostni vdovi, a najprej je bil prizor, ko so začeli lhteti otroci pokojnega Pavla Radiča. Ko so odprli vagon, v katerem sta se sredi cvetja nahajali krsti, je prešinila vse prisotne bridkost. Najprej so iz vagona izločili krsto dr. Basarička. Po blagoslovitvi, ki jo je opravil župnik dr. Svetozar Rittig ob asistenci dveh duhovnikov, je v največji tišini stopil pred krsti poslanec Matičić in v preprostem ganljivem govoru kot očividec prizor v Narodni skupščini pozdravil oba mučenika. Z izbranimi besedami, ki so neprestano izvajale solze v očih, sta nato dr. Sol in imenu zagrebških organizacij HSS in dr. Ivan Juriša v imenu zagrebške SDS izrekli pokojnima žalni pozdrav ob povratku v domače mesto.

Nato se je pred glavnim kolodvorom formiral ogromen sprevod. Obe krsti so nosili kmetje, obdani od častnih straž akademikov in Sokolov z golimi sabljami. Okrog 10. ure je ta veličanska povorka dospela pred Seljaški dom, a katerega sta tužno vihrali dve črni zastavi in med njima hrvaška trobojka, ovita s črnim florom. Pred vhodom v palačo je dr. Rittig z asistenco še enkrat blagoslovil krsti, kakor je podpredsednik HSS posl. Predavec z balkona izpregovoril veliko posmrtnico. — Sredi Predavčevega govora je domala prišlo do velike nesreče, ker se je ogromna množica, ki se je vedno nahajala v neprestani nervoznosti radi dogodkov zadnjih dni in krvavih noči, po malem naporazumu splašala in se začela razbežavati. Hitri, energični intervenciji poslancev in pomirjalnim klicem g. Predavca z balkona pa je uspelo množico zopet pomiriti, da je do kraja poslušala govor in ga spremljala z vzkliki: "Slava Pavlu Radiču! Slava dr. Basaričku! Slava mučenikom!" Končno je govornik provalil narod, naj v tem tužnem svačenem trenutku vzdrži red in mir in naj se polagoma razide, da ne pride do novih nepotrebnih, s malenkostmi povzročenih incidentov.

Izpred vhoda so seljaki prenesli obe krsti v veliko, črno opremljeno dvorano Seljaškega doma, kjer so ju položili na visoki katafalk in obdali s številnimi venci. Pri katafalki se mejnajo častne straže seljakov, akademikov in Sokolov ter članic školskih društev. Ves dan prihajajo nepregledne množice krogov krsti obeh mučenikov.

Strelna ubila dečka.

Gillespie, III., 9. jul. — Robert Powers, star 7 let, je bil včeraj ubit od strele, ko je teklet proti svojemu domu, ko je privržala nevihta.

Moč kapitalizma narašča, pa naj ga imenujemo mednarodni kapitalizem ali pa imperijalizem. Bogastvo vsega sveta se steka v rokah vedno manjše skupine neizmerno bogatih ljudi. Pred svetovno vojno je bila Amerika del evropske kolonije, ako gledamo nanjo z vidika, da je morala plačevati evropskim kronanim in nekronanim kapitalistom tribut. Pred svetovno vojno vidimo, da so imeli evropski kapitalisti, lordi in kronani vladarji naloženega precej denarja v ameriških podjetjih. Med temi je bil celo nemški kaiser. Po vojni se je stvar izpremenila. Ogromni vojni profiti so obogatili ameriške špekulante. Pred vojno je šel največji delež profitov na Angleško, približno okoli štiri milijarde vrednostnih papirjev so bile v rokah britanskih kapitalistov, kronanim in nekronanim, z visoko donečimi naslovi in brez naslovov, krčenih in nekrčenih.

Zdaj ima stvar drugo lice. Ameriški kapitalisti lastujejo veliko evropskih vrednostnih papirjev.

Pred vojno niso evropski delavci prejeli nobenega deleža od profitov, ki so jih prejeli evropski kapitalisti od ameriških vrednostnih papirjev, zdaj pa ne dobe beliča ameriški delavci od evropskih vrednostnih papirjev, ki jih lastujejo ameriški kapitalisti.

Pred vojno so bili ameriški delavci bolj priganjeni v podjetjih kot evropski, da so več producirali, kot evropski, sedaj pa tudi.

Za delavce se ni nič izpremenilo na boljše. Ostali so reveži v Evropi in v Ameriki. Denar v Evropi pravijo ni dosti vreden, pa tudi v Ameriki kupi delavec za dolar danes toliko, kolikor je kupil za 67 centov pred vojno. Plača se je na papirju povišala povsod v Evropi in Ameriki. V Evropi prejme delavec veliko več frankov, dinarjev, lir in šilingov ali rubljev koncem tedna, v Ameriki pa dolarjev, kot pred vojno, kupi pa zanje manj produktov, kot jih je kupil za svoj tedenski zaslužek pred vojno.

Zadnje poročilo o ameriških dolarjih, naloženih v tujemstvu govori, da je \$5,200,000,000 naloženih v latinski Ameriki, \$4,300,000,000 v Evropi, \$3,900,000,000 v Kanadi, \$700,000,000 v Kitaju, Japonski in na Filipinih in \$400,000,000 v raznih krajih sveta.

Zdaj bi bilo dobro, da bi imeli natančno poročilo, koliko denarja imajo naloženega kapitalisti drugih držav v tujemskih deželah. Ako bi imeli te številke, tedaj bi bil jasno dokazan mednarodni karakter kapitalizma. Kapitalisti vseh narodov vlagajo denar tam v podjetja, kjer se jim nudi prilika, da ga nalože in kjer upajo imeti od naloženega denarja velike dobičke.

V začetku je ameriški dolar v rokah ameriških kapitalistov rešil ameriški kapitalizem pred bankrotom, zdaj jim pomaga ustvarjati svoj lasten kapital na ta način, da še bolj izkorišča svoje domače delavce, da plačajo obresti, kar pa preostane od obratnih stroškov in plačilu obresti, pa naloži v novih podjetjih doma ali pa v tujemstvu. Izkoriščana povsod sta le industrijski delavci in poljedelci, kajti le na račun teh dveh se plačujejo obresti, obratni stroški in ustvarja nov kapital, ki služi zopet za podjarmljenje delavnega ljudstva ne glede na narodnost, vero, polit in spol.

Kapitalizem je bil mednarodni pred vojno in ostal je mednarodni še danes.

Boj proti kapitalizmu mora biti mednarodno organiziran, da je uspešen. Zagovorniki in podporniki kapitalizma skušajo to preprečiti s pocepljenjem delavnega ljudstva in sicer na ta način, kot pred vojno. Pred vojno je orodje kapitalizma širilo narodno sovraštvo in širi ga tudi vojna, da delavno ljudstvo ne spozna mednarodnega značaja kapitalizma. Naloga socialistov je, da uče delavno ljudstvo vseh narodov na svetu spoznavati ta mednarodni karakter kapitalizma in mu izbijajo iz rok njegove orodje — narodno sovraštvo, ki je velika coka na poti za strmoglavljenje kapitalističnega sistema blagovne produkcije in distribucije.

OPAZOVANJA

Kdo bo zidal spomenik delu? Frederick Arnold Kummer reče, da se kjer koli v Ameriki postavi velik spomenik delu in delavcem. Mogelci vseh časov in narodov imajo spomenike. Cesarji, kralji, vojskovodje, cerkveni velikaši, vsi veliki izkoriščevalci ljudstev so počasteni s spomeniki. Egiptovski piramidi, najstarejši spomeniki na svetu, stoje še danes v spomin vladarjem, faraonom. Vse te spomenike so naredili in postavili delavci. Kje pa je spomenik delavcem?

Ako je kdo zaslužil in se zaslužil spomenik — piše Kummer — so v prvi vrsti delavci. Kajti delavci so ustvarili vse. Vse civilizacije so delo delavcev. Najstarejše stavbe, ki jih odkrivajo v Egiptu in Babilonu, so potekle iz našrtov in rok neznanih delavskih množic; njihove roke so gonile galeje v Tiru in Kartagi, iskopale kanale v Mezopotamiji, preorale zemljo v Indiji, izgle opake v Uru, lomile mramor in zgradile silne palače in mesta na Grškem in v Rimu. Živež, vojne, templi in celo bogovi so bili na ramah delavcev od vseh začetkov in so še danes.

Zakaj ne bi postavili ogromnega spomenika, največjega na svetu, in ga posvetili "Neznane-mu delavcu" s sledečim napisom:

"Neznane-mu delavcu vseh dob, čigar nepretrgano delo je ustvarilo vse bogastvo, oblast in blaginjo na svetu?"

Tako vprašuje in svetuje Kummer, ki ima dobro srce in precej idealizma.

Morda se bi našel "hvaležni" kapitalist ali celo vlada, ki sprejme to sugestijo in financira projekt. Kdo pa bo spomenik izdelal in postavil? Delavci! Ali naj delavci sami sebi postavijo monument? Čemu? Spomenik svojemu hlapčevanju, udanosti in pokorščini?

Kummer naj predlaga, če ima kaj korajžja, da izkoriščevalci sami tudi izdelajo in postavijo delavski spomenik, pa bo hitro spoznal, kako se je opekel.

Ironija bi tudi bila, če bi pogodbenik, ki prevzame odgovornost za postavljanje spomenika, znižal delavcem plačo, da bi moral zastrajkati!

Delavstvo ne potrebuje nikakršnega spomenika! — Vse stavbe, vsi spomeniki, vse delo na svetu je že samoposebni monument njegove ustvarjalne sile.

Delavstvo potrebuje le zavest, da brez njega ni nič in da proizvod njegove delovne sile po vsej pravici spada njemu, da sam razpolaga z njim kakor sam hoče.

Delavci imajo že dovolj tragičnih spomenikov svoje sužnosti. Ni treba, da bi bili še posebej in na posebno svačen način ponižani.

Železniški mehaniki so se povrgli arbitraži.

Chicago. — Nameščenci v de-lavnicah New York Central železnice, ki so v medzemnem gibanju, so v nedeljo pristali na razsodilni. Delavci — strojniki, kotlarji, kovači, kleparji in električarji — zahtevajo \$7.50 dnevne mezdne za mehanike in \$7.10 za njihove pomočnike. Povprečni povšek bi znašal \$1.42, ako bi dobili vse, kar zahtevajo.

Otrok, ki je pogotil nikel, umrl.

Chicago. — Triletni Richard Caldin, ki je pretečen četrtek pogotil nikel, je v nedeljo umrl v okrajni bolnišnici. Na otroku je bila izvršena operacija in zdravniki so vzeli novce iz grla, toda infekcija in pretres živcev pri operaciji so povzročili smrt.

Reed bo obiskal Smitha.

St. Louis, Mo. — Senator James A. Reed je v nedeljo odpotoval v Albany, N. Y., kamor je bil povabljen na konferenco s Smithom, demokratskim predsedniškim kandidatom, glede bodoče volilne kampanje.

NAROCITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

Kornel Makuszyński:

MOŽ IN TUJA ŽENA

— Tako torej — je dejal mož po dolgem razmišljanju in mučni tišini, ki mu je šla že na živce.

— Ti moj edini in najdražji! Lotim se od tebe kakor kraljica, — je dejala žena, ki je razmišljala o tej frazi že tri dni.

— Ah, draga moja! — je zašepetal kar tja v en dan, ker mu ni prišlo nič pametnega na misel.

— Sedi sem-le, bliže k meni, — da se pomeniva o tem, veš... — O čem?

— O tej najini smrti. Bila je zares slaba perspektiva govoriti o smrti ob izviru življenja in celo v trenutku, ko mi ali človek bolj na silce dobrega konjaka, neko na samomor. Zato je s težavo nakremžil svoj obraz, da je dobil tragične poteze.

— Govori!

— Kako tiho je tu!

— Da, zelo tiho je.

— Po tej ulici se nihče ne vozi.

— Zelo redko drdra mimo kak voz.

— Mene bi bilo strah, če bi ostala sama tu.

— Beži no, saj nisi dete.

— In ti umreš nocoj tu!

— Kaj? Ah, da... Seveda. Nocoj...

— Ti moj edini!

— Oh!

— Hip nato je dejala:

— Kako strastno poljubljaš!

On je pa postal sentimentalni:

— To so že poljubi pred smrtjo.

In tedaj mu je začela na dolgo in široko razlagati, kako urediti čista svoj načrt. Ona odide in bo doma kleče molila do polnoči. Ko odbije ura polnoč, se preseli on na oni svet. Kroga mu raznese glavo, to ubogo, oboževano glavo, katere je bil najbolj vesel zlasti lasuljar.

— Ali imaš revolver?

— Imam.

Pogledala ga je, kakor da mu ne verjame.

— Čuj, pa se vendar že nisi hotel ustreliti?

Siromak jo je začudeno pogledal.

— Ah, kaj že! Ne, še nikoli nisem imel takih namenov, prav zares da ne.

Stopil je k nočni omarici in vzel iz predalčka revolver. Na obrazu se mu je poznalo, da je že imel samomorilne namene. Vaj ona je bila trdno prepričana, da jih je imel.

— Le poglej!

Lepa žena se je hitro skrlila za omaro.

— Ne šali se, dragi moj! Koliko neseš se je že pripetilo pri nepredvidnem ravnanju z orožjem.

Ni je hotel več strašiti.

— Čuj!

— Prosim.

— In s tem revolverjem se ustreliš?

— Seveda.

— Nocoj?

— Nocoj o polnoči.

— Častna beseda?

— V takih zadevah se ne da častna beseda.

— Pa prisegi!

— Prisegam!

— Pri ljubezni do mene?

— Pri ljubezni, prisegam.

Zajubljeno ga je pogledala in mu molče obljubila še zadnjo nagrado za to junaštvo.

— Če bi vedel, kako prekrasen si ta hip!

Skromno je povsili glavo in vprašal:

— No, a ti?

— Jaz? Tudi jaz umrem. Da, nocoj umrem. Sicer mi pa itak poči srce od bridkosti v hipu, ko bom vedela, da te ni več med živimi.

— Dušica moja!

— Morfij imam pripravljen. Zjutraj me ne bo več med živimi.

Globoko se je zamislila, zagledala se je nekam v daljavo in zašepetala:

— To je škandal v mestu! Le pomisli, kdo bi si mogel misliti. Bože moj! Kaj bo, kaj bo!

— Kaj pa on?

— Kdo? Moj mož? Ne vem. Naj stori, kar hoče. Ta hip ga sovražim.

— A vendar si mi že opetovano zatrjevala, da ga ljubiš.

— Kdo? Jaz?

— Da, ti!

— Ah, to ni res. Če sem kaj takega trdila, sem se samo šalila.

— A deca se ti ne smili?

Povesila je glavo in objela z obema rokama njegova kolena. Ni je hotel več vpraševati, ker je bilo jasno, da se ji otroci zelo smilijo.

Žena je lahko tudi hlajena, lahko sovraži svojega moža, toda otroke ima vedno rada.

Atmosfera je bila težka. Smrt se je zares bližala. Oba sta prebledela.

Preostajalo mu je še tri ure groznega časa, v katerem si človek že pripravlja perilo na eni svet in kramlja s svojo dušo, ker ji mora odpovedati stanovanje v telesu.

Ona se je skrbno oblekla.

— Dragec moj, zapni mi, prosim, zaponko pod vratom. Bojim se, da bi se ne prehladila.

— Zdaj pred smrtjo se bojiš?

— Ah, saj res... Prav praviš.

Niti besedice nista več spregovorila. Iz mučne tišine je že tulli grob.

Ko ga je pa zadnjič v življenju poljubila na čelo, jo je stisnilo za grlo in dušilo, da je komaj dihala. On je napel vse sile, da spravi solze v oči.

— Do polnoči bom molila za te, potem pa...

Glas ji je zadrtel.

Klečal je pred njo in drhtel po vsem telesu.

Ostal je na kolnih, dokler so odmevali njeni koraki po stopnicah.

Ko so koraki utihnili, je ves raskacen vstal.

— Ta histerična babnica se misli menda res zastopiti. Kaj početi? Kaj naj storim?

Sedel je in se zamislil. Nato je začel hoditi po sobi in kaditi cigareto za cigareto.

— Zastupi me, bogme da se zastupi. Ta babnica je zmogla vsega.

— Vrag je vzemi! — je vzkliknil naposled. Pogledal je na uro in se hitro odpeljal v operoto.

— Pa naj se zastupi — je razmišljal spotoma. — Če je tako trapasta, pa naj se zastupi. Kaj za to, če bo na avetu ena histerična ženka manj?

Ponoči pa le ni mogel zaspiti.

— Kaj, če se je že preselila na oni svet? — je pomislil.

— K areči se to ni zgodilo zavoljo mene.

Nato se je nečesa spomnil, vstal je, prižgal svečo, vzel iz nočne omarice revolver in ga zaklenil v predalček pisalne mize.

— Da ne bo izkušnjav, — je pomislil.

Zgodaj zjutraj je hitel v mesto. Odšel je naravnost v ulico, kjer je stanovala. Vse je bilo mirno.

— To še ni dokaz, — je pomislil. — Morda je pa že vse končano.

Bal se je vprašati hišnika. V kavarni je hitro prečital jutranje listke. Nobenega poročila o samomoru ni bilo v njih. Imel je neprijeten občutek, da ga je potegnila za nos. Toda na časopise se ni mogel zanesti.

— Morda niso hoteli poročati iz obzirnosti. Naj bo že kakorkoli, za rodbino je pa le škandal.

Naenkrat mu je šinila v glavo srečna misel.

Hitel je po ulicah in prečital vsa mrtvaška naznanila.

— Morda je njen pogreb že naznanjen, — je mrmral sam pri sebi in prečital imena vseh, ki so po kratki in mučni boleznimi mirno v Gospodu zaspali in vabijo svoje sorodnike in znanke k pogrebu svojih zemskih ostankov, ki bo točno ob tej in tej uri. Ustavil se je pred zidom, na katerem je bilo vse polno mrtvaških oznanil.

Naglo je čital imena in se pri tem v nekoga zaletel.

— Pardon!

— Ah!

— Vi milostiva, tudi iščete?

— Toda jaz... sem še živ.

V njeni duši se je našlo zanj samo še zaničevanje.

— Podlež ste!... mu je zabrusila v obraz.

In odšla je. Imela je sicer eno izkušnjo več, zato pa enega ljubčka manj.

Izguba je ni bolela, pač jo je pa jezilo, da zavoljo tega beda-ka vso noč ni zatislila oči.

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAZNIH NAZANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta kakorinski naznanila in se hvale o smrti, tedaj vselej povejte v pisnu, ali želite imeti plačan oglaš ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa želite imeti priobčeno celo vrsto pa to oglaš, za katerega se mora plačati, to velja za član in se naznanil imen in drugih stvari, je člana. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, venelice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali želite imeti plačan oglaš ali samo navadno članiškarsko vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglaš, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vse druge naznanila, če se koga liče, čestitve, posredbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglaš, kolikokrat naj se isti priobči in da bode sam plačal. To pojasnilo dajem radi tega, ker je to skup konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, naročniki in upravitelji lista Prosveta, da to upoštevate in se po tem ravirate. — Filip Godina, upravitelj.

NAZANILLO.

Društvenim tajnikom in tajnicam so tam potem naznanila, da morajo naznaniti vse spremembe nazlov članov in članic, nazlove novih članov, ter imena in nazlove odstoplih, črtanih in izločenih članov naznaniti upravitelju Prosveta, da bo lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in nazlove, katere pošljete glavnemu tajniku ostanejo tam v arhivu in jih upravitelje ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na naznanilo pripravljeneh listinah vse nazlove upravitelju Prosveta posebej. Pri vsaki spremembi nazlova naj se vselej omeni stari in novi nazlov. Upravitelje ujudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. — Filip Godina, upravitelj.

All ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Te je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Zgodaj zjutraj je hitel v mesto. Odšel je naravnost v ulico, kjer je stanovala. Vse je bilo mirno.

— To še ni dokaz, — je pomislil. — Morda je pa že vse končano.

Bal se je vprašati hišnika. V kavarni je hitro prečital jutranje listke. Nobenega poročila o samomoru ni bilo v njih. Imel je neprijeten občutek, da ga je potegnila za nos. Toda na časopise se ni mogel zanesti.

— Morda niso hoteli poročati iz obzirnosti. Naj bo že kakorkoli, za rodbino je pa le škandal.

Naenkrat mu je šinila v glavo srečna misel.

Hitel je po ulicah in prečital vsa mrtvaška naznanila.

— Morda je njen pogreb že naznanjen, — je mrmral sam pri sebi in prečital imena vseh, ki so po kratki in mučni boleznimi mirno v Gospodu zaspali in vabijo svoje sorodnike in znanke k pogrebu svojih zemskih ostankov, ki bo točno ob tej in tej uri. Ustavil se je pred zidom, na katerem je bilo vse polno mrtvaških oznanil.

Naglo je čital imena in se pri tem v nekoga zaletel.

— Pardon!

— Ah!

— Vi milostiva, tudi iščete?

— Toda jaz... sem še živ.

V njeni duši se je našlo zanj samo še zaničevanje.

— Podlež ste!... mu je zabrusila v obraz.

In odšla je. Imela je sicer eno izkušnjo več, zato pa enega ljubčka manj.

Izšla se je.

V kotu plesne dvorane sedi mlada dama, vaa zamišljena sasma vase. Gospod, njen kavalir, jo nekaj časa opazuje, nato se ji približa in meni: "Milostijiva, jaz pa sem uganil, o čem vi sedaj razmišljate."

Dama (vsa ogorčena): "Sram vas bodi..."

Sredstvo proti pijančevanju.

Ko je trgovec Čebula neke dni prav pozno prikolovratil gostilne domov, je videl v svoji vinaki ginjenosti doma ženi. Tega se je mož tako prestrašil, da se je popolnoma okekal alkoholu.

Agitirajte za "Prosveto!"

ZNIŽANA CENA KNJIG
KNJIŽEVNE MATICE S. N. P. J.

AMERIŠKI SLOVENCJI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$3.00

SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—samo poučna in lahka razumljiva knjiga za pisanje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$1.00

ZAKON BIOGENEZIJE—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere samoreči črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$0.75

PATER MALAVENTURA—V KABARETU—animirana povest iz življenja ameriških franciscanov, in doživljati rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$0.75

ZAJEDALCI—različna povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$0.75

JIMMY HIGGINS—krasna povest, ki jo je opisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$0.60

ZAPISNIK S. VEDNE KONVENCIJE S. N. P. J., 232 strani mehko vezana, stane samo...\$1.50

"HERBENICA"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo...\$0.75

"INFORMATOR"—knjižica z vsami potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člana—stane samo...\$0.10

Vse knjige skupaj vam pošljemo za \$7.50.

Pišite nam na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

IZVRSTNA PRILIKA
Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite
list Prosveta vsek dan za eno leto in knjige AMERIŠKI SLOVENCJI, vredne \$5.00—ako nam pošljete brez obditka svoto \$7.50.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZIJE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$7.50.

To velja za člana S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$9.00.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupne vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZIJE, ali PATER MALAVENTURA V KABARETU, ali ZAJEDALCI in HERBENICA in INFORMATOR, ako nam pošljete svoto \$4.00. Ne člani pošljajo \$4.50. Ali pa za \$3.00 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Ne člani \$3.50.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsek mora poslati celo svoto brez obditka. Denar in naročila pošljite na upravitelstvo na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime
Nazov
Družina Čl. družina
Pošljite \$.....

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA

Mikša Fabjančič:

V PLAMENIH

"Zakaj bi me bilo strah, saj smo na varnem! Kaj misliš? Vrag vedi... Me ne zanima več; truden sem, kar zaspi bi."

"Tukaj sem sedi, k meni sedi!"

V hipu so posedli, se naslonili s hrbti na stene in odrivali z nogami nesnago, da bi legli.

"Sedaj bomo spali kakor generali... Habrrrha, tako! Sedaj pa mir..."

"Hej, kdo ima luč?" se je zahotelo nekemu.

"Prižgi luč, kdor jo ima!"

"Molči! Bi rad krogle v glavo? — Kar pomoli glavo skozi okence, pa ti bodo prižgali lučko!"

"Če pa ne vidim, kam sem legel; pod menoj je vse mokro..."

"Haha... Nič zato, nič! Se boš vsaj zastonj okopal..."

"Pa se pojdi ti kopat namesto mene, da—"

Mahoma so zasopli; soparen vzduh je napolnil barako. Razdraženo dihanje, škrtanje zob, globoki vzdih in premetavanje teles...

Pretrgaljivo je kričnil in planil kvišku.

Nos se jim je zarezal v grudi. "Kaj je?"

"Jaz ne vem, jaz ne vem..." je težko dihal in suval s glasom. "Oh, obraz me peče, peče, peče... roke arbe... Kako to peče!"

"Stenice!" se mu je izvil grozen krik. Planil je in se opotekel: "Moj bog..."

Prestrašen, raztrgan krik se je zadri v stene: poglani so se kvišku in se mahoma otresli spanca.

"V nos me je..." se je počil po nosu.

"Mene v ustnico..."

"Fuj, fuj, hah fuj!"

Teptali so s nogami, otresali z rokami in drgnili lica z dlanimi.

"Jaz gorim, jaz otekam... Fuj!"

"Tik očesa me je... Po vratu mi lezejo, po praih... Fuj, hudje!"

"Luč, luč! Kdo ima luč?" je zaprosil skoro jokaje.

"Saj res... luč, luč!" so kriče zahtevali kar vprek.

"Ne smeš! Ubijajo..."

"Nič mar! Luč, luč; kar prižgi!"

Zaprasketala je žepenka: ni se vžgala...

"No, ali bo kaj?"

Luč se je šinila po stenah — vsem se je odvalil težak vdih. Oči so jim zaplesale po stenah.

"Poglej jih, pogled te svinje, razbojnice, hudje!"

Udarjali so s pestmi po stenah, da so mahoma zadoneli kar pod tisoč kladivi. Preplašene živalice so trumoma begale po deskah in izginjale v špranje, v minuti ni bilo nikjer nobene.

Maščevalna strast, ki je podgrtetavala v njihovih obrazih in sevajočih očeh, se je polegala in jih pričela ščegretati s smehom: "Koliko jih je! Do kosti nas oboro..."

"Naj gori sveča! Luči se boje."

Pri svetlobi jim je bilo lažje; vsaj iz obraza v obraz so se videli — in ti obrazi so bili tako čudno plahi in dolgi, da jih je silil smeh, ki jim je vračal zdrave in samozavest.

"Čisto smo opečeni."

"Pa kako smrdi ta hudje!"

Sveča je prasketala in risala dolge okorne sence na stene. Kakor da so jim na poti te sence, so se razmikali in ogledovali stene, ki so po njih tekali zapozneli romarji in v smrtnem strahu izginjali v temne špranje.

"To torej je naš dom!"

"Da, prekrasen dom; paradiž gnušobe..."

"Kakor rakev..."

"Kjer te obirajo že pri živem telesu..."

"In koliko je teh stenice!"

"Meni je oko zateklo; nič ne vidim nanj."

"Ugašite! Straža gre..." je zatrepetal pri vratih.

Deset ust je upihnilo luč; val so se stisnili in prisluhnilli.

"Gre mimo?" so šepetaje spraševali.

"Pat! Mir!"

Pred vratni so zaropotali škornji in skozi okence je zagrozil glas: "Kdo je prižgal luč?"

Molk.

"Kdo je prižgal luč, prašam?" je srdito zatrepetal glas. Se upornejši molk.

"Tudi pravi! Baraka št. 50..." je odšla straža.

"Pa pojdi ti med stenice!" so ogorčeno kričnili v baraki.

"Baraka št. 50, kaj ne? Če nas mislite pobiti, pobijte nas takoj!" je kričnil pri okencu za stražo. "Svinje..." je pridrl tišje.

"Boje se luči kakor stenice. Saj so si do diake enaki hahaha..."

"Baraka št. 50... Da, da! Saj imamo tudi mi veliko, veliko število, če bi le hoteli šteti."

"Da — ha! Zaznamenovali so nas s številkami, kakor pse: na hrbtu, na rokah, na kapli... Resnično — človek je samo še številka."

Zopet so šdeli v temi z grenkim čustvom v srcu. Baraka št. 50... in te stenice, ki so se v temi okorajšale in padale od strehe na njihove vratove in roke, so jih mesarile, da so škripali s zobmi in uporno molčali. Gnusen smrad stenice, pekoče oteklino in padajoča žerjavica od strehe... Luči niso smeli prižgati, le tiho bi se mogli gristi nohte.

"Kaj mi mar! Prižgal bom svečo, pa bodi karkoli!"

"Zakaj svečo? Zažgi barako, naj zgori!"

"To bi bil kres! Kako bi se cvrle stenice, hahaha..."

"Da mi nihče ne prižge luči!" je zagrozila skozi okence straža, ki je šla mimo.

"O, ne bomo vam prižgali luči, lučice..."

Kres, kar kres vam bomo zapalili! Kako so ti ljudje bedasti...

Vseh se je polotila neugnana želja, tiho se prelivajoča strast, da bi zapalili streho nad seboj in bi plesali krog plamenov do onemoglosti. — Govorili so malo; vase so se zatopili in uživali trpko sladkost samoumčenja. Stenice so pokale po stenah, kakor bi trgal niti...

"Kdo pa tako neznanosko smrti? Ta je gotovo stopil k rzevi steniščih narodov, da ga puste pri miru," se je jeni. "Hej, brat! Te nič ne jedo stenice, da tako blaženo smrčiš?"

"Aha..." se je obrnil, cmoknil v poluspanju in smrčal dalje.

"No ta je pa ustvarjen po volji božji!" se je zakrohotala baraka. Prislukovali so njegovega smrčanja, se tiho smejali in kadar je v sanjah zastakal, so lomili nevzdržnega smeja.

"Da nihče ne prižge luči!" je zagrozila straža skozi okence.

"Pojdi k vragu, bedak!" so se zasmejali straži.

"Saj smo rekli, da vam bomo zapalili kres!"

Noč se je nagnila k jutru, skozi okence je bil hladen zrak. Odprli so vrata na stečaj in sedli na prag, da si hlade pekoče oteklino po obrazu. Ze so upol dremali, se omamljali; lotevalo se jih je blaženo mrtvilo.

Po ulici so odmevali votli koraki straže. Čuli so jih in se niso zmenili zanje; bilo jim je predobro v hladnih polusanjah na pragu pred črnim peklom.

"Zaprte vrata! Marš notri..."

Ni se jim mudilo; dvigali so se težko, kakor pod bremenom.

(Dalje prihajajo.)